

ASIA	Luonnonsuojelulain 78 §:n kiellosta poikkeaminen viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikan osalta
VIREILLETULO	18.6.2024
HAKIJA	Rajavartiolaitos PL 3 00131 Helsinki
YHTEYSHENKILÖ	Erkki Matilainen Hankepäällikkö erkki.matilainen@raja.fi
HAKEMUS	<p>Rajavartiolaitos hakee Kaakkois-Suomen ELY-keskukselta lupaa saada poiketa luonnonsuojelulain 78 §:n kiellosta. Poikkeuslupahakemus koskee viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikkaa, joka sijoittuu Nuijamaan Räihänlahdelle Suomen itärajan läheisyyteen rajamerkkien I/150-I/151 välille. Esteaidan toteuttaminen itärajalla voi heikentää luontodirektiivin (92/43/ETY) liitteessä IV(a) ja luonnonsuojeluasetuksen (1066/2023) liitteessä 5 mainitun viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikkaa Räihänlahdella.</p> <p>Nuijamaanjärvi on pinta-alaltaan noin 528 ha, josta noin 395 ha on Suomen puolella. Nuijamaanjärvi kuuluu Juustilanjoen vesistöön ja on vesistön suurin järvi. Räihänlahden pohjoispuolella on metsää, jolla voi olla merkitystä viitasammakon kesäelinympäristönä. Muutoin Nuijamaan alue on pääosin rakennettua eikä todennäköisesti sovellu lajin elinympäristöksi. Nuijamaanjärven ympäristössä on useita pienempiä järviä ja lampia, kuten Maijoonjärvi, Pieni-Maijoo ja Lehoslampi.</p> <p>Nuijamaanjärvi sijaitsee Lappeenrannassa valtakunnan rajalla. Saimaan kanava kulkee järven poikki. Äikkäänniemen eteläpuolella järvestä lähtee noin kilometrin mittainen uoma/kanava mantereelle. Toukokuussa 2024 Räihänlahdella havaittiin useiden kymmenien viitasammakkoyksilöiden kurnutusta. Lisääntymis- ja levähdyspaikkaa ei määritetty tarkemmin</p>

2.8.2024

selvityksen yhteydessä, mutta lisääntymis- ja levähdyspaikan arvioidaan olevan ainakin Rähänlahden ranta-alue.

Itärajan esteaidan vaatima tilantarve on rajaviivasta noin 26 metriä. Esteaitarakenne koostuu varsinaisesta aidasta, sen viereen sijoittuvasta metsäautotietasoisesta tiestä sekä tien länsipuolelle sijoittuvista kuivatusrakenteista ja maan alle sijoitettavista kaapeleista. Lisäksi näiden rakenteiden länsipuolelle raivataan puuton aukko teknistä valvontaa varten ja puunkaatumisvahinkojen estämiseksi.

Raja-aita päättyy Rähänlahden länsirantaan. Aidasta lähtee veteen uloke, jonka lisäksi rantaa tarvittaessa kaivetaan aitalinjan kohdalta syvemmäksi estämään rakenteen kiertäminen. Rakennettava tie päättyy Rajatiehen, noin 200 metriä ennen Nuijamaanjärven rantaa.

Rakentamisella voi olla sekä tilapäisiä että pysyviä vaikutuksia viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikkaan. Aidan ja tien rakentamisesta sekä ojien kaivamisesta saattaa koitua tilapäisiä vaikutuksia Nuijamaanjärven veteen valumien ja tilapäisen veden samentumisen kautta. Mahdolliset järveen tehtävät rakenteet tai penkereet saattavat pysyvästi muuttaa pienen osan viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikasta sille sopimattomaksi.

Esteaidan rakentaminen on rajaturvallisuuden takia olennaista rakentaa hakemuksessa esitetylle alueelle. Rajavartiolaitos katsoo, että tilanteessa ei ole luontodirektiivin artiklan 16 mukaisesti muuta tyydyttävää ratkaisua ja poikkeamista haetaan yleistä turvallisuutta koskevasta pakottavasta syystä. Esteaidan rakentaminen on välttämätöntä Suomen rajaturvallisuuden parantamiseksi.

Valtakunnallisella tasolla hanke on Suomelle merkittävä osa itsenäistä ja uskottavaa kykyä ylläpitää rajaturvallisuutta. Esteaita tehostaa rajavalvontaa sekä tukee merkittäväällä tavalla häiriötilanteiden hallintaa rajalla. Fyysinen esteaita on välttämätön välineellistetyn tai laajan laittoman maahantulon tilanteessa. Esteaita myös vähentää Suomen riippuvuutta Venäjän rajavalvonnan tehosta. Suomella on oltava itsenäinen ja uskottava kyky ylläpitää rajaturvallisuuttaan.

Hakemuksen mukainen poikkeus ei haittaa viitasammakon suotuisan suojelun tason säilyttämistä sen luontaisella levinneisyysalueella, sillä lajin suojelutasoon ei kohdistu muutoksia valtakunnallisella, alueellisella tai paikallisella tasolla. Hankkeen mahdolliset vaikutukset tällä alueella kohdistuvat ainoastaan yhteen lajin käyttämään elinympäristöön.

2.8.2024

Paikkauskollisuudesta huolimatta viitasammakon tiedetään voivan myös asuttaa uusia vesistöjä lisääntymisalueen läheltä noin kilometrin säteellä. Mikäli lajin lisääntymis- ja levähdyspaikka Räihänlahdella heikentyisi, Nuijamaanjärvellä alle kilometrin säteellä lahdesta on muita lajille sopivia lahdenpoukamia ja ranta-alueita. Hanke ei aiheuta estevaikutusta lajin mahdolliselle siirtymiselle. Vaikutusten lieventämistoimenpiteiksi esitetään rakentamisen ajoittamista mahdollisuuksien mukaan ajankohtaan, jolloin sammakot ovat maalla.

Viitasammakon suojelutaso on arvioitu Suomessa suotuisaksi. Lajin kannan koosta tai kehityksestä ei kuitenkaan ole saatavissa täsmällistä tietoa. Käsitys lajin suojelutasosta perustuu osin kahden perättäisen sammakko- ja matelija-atlastutkimuksen tuloksiin ja hajanaisiin luontoselvityksiin. Tietojen perusteella viitasammakon esiintymisalueessa ei ole tapahtunut huomattavaa muutosta viime vuosikymmeninä. Suomen raporteissa EU:n komissiolle luontodirektiivin toimeenpanosta kausilta 2001–2006 ja 2007–2012 lajin suojelun taso on arvioitu kaikilla mittareilla suotuisaksi. Myös vahvistamattomassa, kauden 2013–2018 raportissa lajin suojelun taso on kaikilla mittareilla suotuisa ja tulevaisuuden näkymät hyvät.

Poikkeuslupa pyydetään myöntämään kolmeksi vuodeksi, jonka aikana itärajan esteita-hankkeen rakennustyöt toteutetaan.

Päätös voidaan panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevana, jos laissa niin säädetään tai jos päätös on luonteeltaan sellainen, että se on pantava täytäntöön heti, tai jos päätöksen täytäntöönpanoa ei yleisen edun vuoksi voida lykätä. Kohde on rajavalvonnan ja -turvallisuuden kannalta kriittinen ja siksi poikkeuspäätös on luonteeltaan sellainen, että se on hakijan näkemyksen mukaan pantava täytäntöön heti eikä täytäntöönpanoa voida yleisen edun takia lykätä.

ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUKSEN RATKAISU JA PERUSTELUT

Oikeudelliset lähtökohdat

Viitasammakko (*Rana arvalis*) on luonnonsuojelulain (9/2023) 78 §:n nojalla annetun luonnonsuojeluasetuksen (1066/2023) 9 §:n perusteella Euroopan unionin tiukkaa suojelua edellyttävä eliölaji.

Luonnonsuojelulain 78 §:n 2 momentin mukaan tiukkaa suojelua edellyttävään eläinlajiin kuuluvien yksilöiden lisääntymis- tai levähdyspaikkoja ei saa hävittää eikä heikentää.

2.8.2024

Luonnonsuojelulain 83 §:n mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi myöntää luvan poiketa 78 §:ssä säädetystä, jos siitä ei ole haittaa eliölajin suotuisan suojelutason säilyttämiselle tai sen saavuttamiselle. Tiukkaa suojelua edellyttävien eliölajien osalta poikkeamisen edellytyksenä on lisäksi, ettei sille ole muuta tyydyttävää ratkaisua, ja että poikeus on tarpeen:

- 1) luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelemiseksi tai luontotyyppien säilyttämiseksi;
- 2) erityisen merkittävien vahinkojen ehkäisemiseksi, jotka koskevat viljelmiä, karjankasvatusta, metsiä, kalataloutta tai vesistöjä taikka muuta omaisuutta;
- 3) kansanterveyttä tai yleistä turvallisuutta koskevista taikka muista erityisen tärkeän yleisen edun kannalta pakottavista syistä, mukaan lukien sosiaaliset ja taloudelliset syyt, sekä jos poikkeamisesta on ensisijaisen merkittävää hyötyä ympäristölle;
- 4) näiden eliölajien tutkimus- ja koulutus-, uudelleensijoittamis- tai uudelleenistuttamistarkoituksessa taikka näiden tarkoitusten kannalta tarvittavien lisääntymistoimenpiteiden vuoksi, mukaan lukien kasvien keinotekoinen lisääminen.

Ratkaisu

Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) myöntää Rajavartiolaitokselle luonnonsuojelulain 83 §:n nojalla luvan poiketa luonnonsuojelulain 78 §:n 2 momentissa säädetystä ja heikentää ja hävittää viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikkaa Lappeenrannan Nuijamaajärven Räihänlahdella rakentamalla alueelle esteaidan hake muksen mukaisesti.

Lupa myönnetään seuraavin ehdoin:

- 1 Rakennustyöt viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikalla ja sen läheisyydessä tulee pyrkiä toteuttamaan viitasammakon soidin- ja kutuajan ulkopuolella kesä–maaliskuussa.
- 2 Hakija vastaa siitä, että kaikki tämän luvan mukaisiin toimenpiteisiin osallistuvat henkilöt noudattavat tämän luvan ehtoja.
- 3 Luvan mukaista toimintaa harjoitettaessa lupapäätös tai sen jäljennös on pidettävä mukana (esimerkiksi mobiililaitteessa) ja näytettävä vaa dittaessa.
- 4 Hakija vastaa tarvittavasta yhteydenpidosta maanomistajiin.

2.8.2024

- 5 Hakijan tulee toimittaa Kaakkois-Suomen ELY-keskukselle (viitteeksi KASELY/1096/2024) selvitys tämän luvan käytöstä rakennustöiden valmistumista seuraavan vuoden loppuun mennessä.
- 6 Kaakkois-Suomen ELY-keskus voi peruuttaa osittain tai kokonaan tämän luvan, mikäli hakija ei noudata luvan ehtoja tai harjoittaa toimintaa, jota tämä lupa ei kata.

Luvan voimassaolo Lupa on voimassa 31.12.2027 saakka.

Päätöksen perustelut Viitasammakko on arvioitu viimeisimmässä uhanalaisuusarvioinnissa (2019) elinvoimaiseksi (LC) lajiksi. Lajin suojelutaso on arvioitu suotoiseksi ja kehityssuunta vakaaksi. Hakemuksen mukaisen toiminnan vaikutuksen ovat pääosin tilapäisiä, ja valtaosa alueen viitasammakolle sopivasta elinympäristöstä säilyy muuttumattomana. Poikkeamisluvan myöntämisestä ei ole edellä mainitun perusteella haittaa viitasammakon suotuisan suojelutason säilyttämiselle tai sen saavuttamiselle.

Poikkeamisluvan perusteena on luonnonsuojelulain 83 §:n 3 momentin kohta 3, tarkemmin yleistä turvallisuutta koskeva tai muu erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavista syy. Itärajan esteaidan rakentaminen on tarpeen Suomen rajaturvallisuuden parantamiseksi. Esteaita tehostaa rajavalvontaa sekä tukee merkittäväällä tavalla häiriötilanteiden hallintaa rajalla. Fyysinen esteaita on käytännössä välttämätön välineellistetyn tai laajan laittoman maahantulon tilanteessa. Esteaita myös vähentää Suomen riippuvuutta Venäjän rajavalvonnan tehosta. Esteaidan rakentaminen on rajaturvallisuuden takia olennaista rakentaa hakemuksessa esitetylle alueelle, eikä esteaidan rakentamiselle ei ole edellä mainitun perusteella muuta tyydyttävää ratkaisua.

Päätöksen voimaantulo

Päätöksen kohde on rajavalvonnan ja -turvallisuuden kannalta kriittinen ja esteaidan rakennustyöt alueella on tarkoitus aloittaa elokuussa 2024. Päätöksen täytäntöönpanon lykkääntyminen olisi yleisen edun vastaista.

Kaakkois-Suomen ELY-keskus päättää edellä mainitun johdosta lain oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) 122 §:n 3 momentin nojalla, että tätä päätöstä on noudatettava mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta.

Sovelletut oikeusohjeet

Luonnonsuojelulaki (9/2023) 78 §, 83 §

Luonnonsuojeluasetus (1066/2023) 9 §

Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) 122 §

2.8.2024

LISÄTIETOJA

Tietoja tästä päätöksestä antaa tarvittaessa Kaakkois-Suomen ELY-keskuksessa luonnonsuojelun asiantuntija Pyry Mäkelä, puh. 029 5029 121, sähköposti pyry.makela@ely-keskus.fi

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Itä-Suomen hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä.

Tämä asiakirja on hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt luonnonsuojelun asiantuntija Pyry Mäkelä ja ratkaissut luonnonsuojelubiologi Tuula Tanska.

LIITE

Valitusosoitus

SUORITEMAKSU

Maksutta

JAKELU Päätös

Hakijalle
Sähköisesti ilman saantitodistusta

Tiedoksi

Ympäristöministeriö, luontoympäristöosasto
Kaakkois-Suomen poliisilaitos
Lappeenrannan kaupunki
Suomen luonnonsuojeluliiton Etelä-Karjalan piiri

Sähköisesti

Tämä asiakirja KASELY/1096/2024 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KASELY/1096/2024 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Mäkelä Pyry 02.08.2024 14:57

Ratkaisija Tanska Tuula 02.08.2024 14:58